

Paweł Ruszkowski

Collegium Civitas

Preferencje energetyczne Polaków

w świetle aktualnych wyników badań sondażowych

Ogólnie można powiedzieć, że badania dotyczące stanu świadomości energetycznej społeczeństwa polskiego są w początkowej fazie rozwoju [1]. W okresie ostatnich kilku lat przeprowadzono kilka sondaży, dotyczących wybranych kwestii energetycznych. Są to raczej próby wstępnego ujęcia poznawczego, niż systematyczne badania naukowe.

W roku 2013 TNS przeprowadził na zlecenie Instytutu Energetyki Odnawialnej badanie pt. „Polacy o źródłach energii odnawialnej”. W roku 2014 TNS przeprowadził na zlecenie RWE badanie pt. „Nastawienia Polaków do problemów energetycznych”. W styczniu 2015 r. CBOS zrealizował badanie pt. „Kierunki rozwoju energetyki w Polsce. Opinie o źródłach energii i ich wykorzystaniu” [2]. To badanie CBOS będzie punktem wyjścia niniejszego opracowania.

Na początek warto wskazać na istotną trudność w badaniu opinii dotyczących kwestii energetycznych. Wiąże się ona z niskim poziomem wiedzy Polaków na temat technologii energetycznych oraz praktycznych aspektów funkcjonowania systemu energetycznego. W przypadku oceny rządu, czy zaufania do kandydata na prezydenta badany odpowiada na pytania ankietera odwołując się do wiedzy potocznej, przekazów medialnych, czy własnych emocji. Natomiast w przypadku oceny źródeł energii, czy preferencji dotyczących określonych typów instalacji sprawa nieco się komplikuje, gdy badany odnosi się do mało znanych pojęć, takich jak: wydajność energetyczna, koszt wytworzenia energii, poziom bezpieczeństwa czy perspektywiczność źródła. Tym bardziej badania CBOS trzeba uznać za nowatorskie i prowadzące do interesujących poznawczo rezultatów.

Ocena źródeł energii

Prezentowane opinie dotyczą dwóch kryteriów oceny źródeł energii: kryterium bezpieczeństwa danego źródła dla otoczenia (ludzi, środowiska i klimatu) oraz kryterium kosztów pozyskania źródła oraz stworzenia i utrzymania infrastruktury niezbędnej do produkcji i dystrybucji energii.

Tabela nr 1. Ocena źródeł energii

Kryterium oceny	Rodzaj źródła								
	Węgiel			OZE			Paliwo jądrowe		
	Typ oceny (%)			Typ oceny (%)			Typ oceny (%)		
	Pozyt.	Negat.	T.P.	Pozyt.	Negat.	T.P.	Pozyt.	Negat.	T.P.
Bezpieczeństwo	62	33	5	86	7	7	18	68	14
Koszt wytworzenia	32	56	12	55	28	17	23	45	32

Zauważamy, że zarówno w aspekcie bezpieczeństwa, jaki i kosztów zdecydowanie dominują OZE, nieco niżej oceniany jest węgiel, natomiast bardzo nisko oceniane jest paliwo jądrowe. Aż 68% badanych ocenia bezpieczeństwo paliwa jądrowego jako „niekorzystne”, podczas gdy w przypadku węgla jest to 33%, a w przypadku OZE 7%. Warto też zwrócić uwagę na fakt, że ponad połowa badanych określa koszt wytworzenia energii z OZE jako „korzystny”.

Wydaje się, że przekonanie o niskim koszcie wytwarzania energii z OZE wiąże się z pozytywnym wizerunkiem energetyki odnawialnej oraz negatywnym wizerunkiem energetyki opartej na węglu.

Strategie rozwoju sektora energetycznego

Z poznawczego oraz politycznego punktów widzenia istotne są społecznie akceptowane wizje przyszłości polskiej energetyki. Badani wypowiedzieli się na ten temat w kontekście preferowanych kierunków inwestycji energetycznych oraz odnieśli się aktualnego dylematu strategicznego: ile energii OZE ile .ze źródeł konwencjonalnych?

Tabela Nr 2. Preferencje inwestycyjne

Typ inwestycji	Forma zaangażowania (w proc.)			
	Zwiększyć inwestycje	Utrzymać na dot. poziomie	Zmniejszyć	Zrezygnować
Budowa elektrowni konwencjonalnych	23	45	17	6
Budowa instalacji OZE	77	11	1	3
Budowa elektrowni atomowych	26	14	11	34

Można stwierdzić, że badani wiążą przyszłość sektora energetycznego przede wszystkim z rozwojem energetyki odnawialnej. Na drugim miejscu lokuje się energetyka konwencjonalna, z wysokim wskaźnikiem utrzymania inwestycji na dotychczasowym poziomie. Niski poziom poparcia uzyskała energetyka nuklearna. Biorąc pod uwagę brak elektrowni atomowych w Polsce można wypowiedzi „utrzymać na dotychczasowym poziomie” oraz „zmniejszyć” traktować jako opinie w istocie negatywne - 55% (15% odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

Wyniki badań wyraźnie wskazują, że sympatie badanych ogniskują się wokół energetyki odnawialnej oraz energetyki konwencjonalnej. Towarzyszy temu niski poziom społecznego zaufania do energetyki nuklearnej.

W tym kontekście interesujące poznawczo rezultaty przyniosło pytanie, pozwalające na porównanie preferencji badanych, dotyczących odnawialnych oraz nieodnawialnych źródeł energii. Badani dokonali oni wyboru pomiędzy następującymi opiniami:

- 1) Obecnie należy się skoncentrować na rozwoju odnawialnych źródeł energii – 42%
- 2) Obecnie należy się skoncentrować na rozwoju nieodnawialnych źródeł energii – 5%
- 3) Obecnie należy się skoncentrować na rozwoju obu tych gałęzi energetyki w równym stopniu – 46%.

Z zestawienia tego wynika, że w opinii publicznej występują dwie strategie rozwoju sektora energetycznego: pierwsza jest zorientowana wyłącznie na rozwój OZE, druga to orientacja zrównoważonego rozwoju, nastawiona na pokojową koegzystencję obydwu gałęzi energetyki. Jedynie 7% badanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

W odniesieniu do zaprezentowanych wyników badania warto postawić pytanie, w jakim zakresie odmienne koncepcje rozwoju energetyki stanowią odzwierciedlenie położenia społecznego badanych oraz podzielanego przez nich systemu wartości.

Tabela 3. Strategie rozwoju energetyki a cechy społeczno-demograficzne i poglądy polityczne badanych

Kategorie badanych	Preferowane kierunki rozwoju energetyki (w proc.)	
	Rozwój OZE	Rozwój OZE i źródeł konwencjonalnych w równym stopniu
Wiek 18-24 lata	51	41
Wiek 65 lat i więcej	34	48
Wykształcenie średnie	41	52
Pracownicy administracyjno-biurowi	50	35
Pracownicy usług	36	53
Emeryci	37	46
Osoby o dochodach na osobę do 500 zł	34	53
Osoby o poglądach lewicowych	48	43
Osoby o poglądach centrowych	49	43
Osoby o poglądach prawicowych	34	54
Elektorat PO	51	43
Elektorat PiS	36	53
Przeciwnicy rządu Ewy Kopacz	37	48
Osoby oceniające obecną sytuację polityczną w Polsce jako złą	39	48

Zawarte w tabeli nr 3 dane pozwalają na sformułowanie tezy, że **nastawienie badanych wobec przyszłego kierunku rozwoju polskiej energetyki nie ma charakteru oderwanej, przypadkowej opinii, lecz wiąże się zarówno z pozycją społeczną, jak też z poglądami politycznymi, czyli z systemem wartości badanych.**

Zwolennicy strategii rozwoju energetyki opartej o OZE

- Wiek 18-24 lata
- Pracownicy administracyjno-biurowi
- Osoby o poglądach lewicowych
- Osoby o poglądach centrowych
- Elektorat PO

Zwolennicy strategii rozwoju energetyki opartej w równym stopniu o rozwój OZE i źródeł konwencjonalnych

- Wiek 65 lat i więcej
- Wykształcenie średnie
- Pracownicy usług
- Emeryci
- Osoby o dochodach na osobę do 500 zł
- Osoby o poglądach prawicowych
- Elektorat PiS
- Przeciwnicy rządu Ewy Kopacz
- Osoby oceniające obecną sytuację polityczną w Polsce jako złą

Zauważamy, że charakterystyka zwolenników OZE oraz zwolenników równego rozwoju OZE i źródeł konwencjonalnych układa się w pewien symetryczny wzór. Z jednej strony mamy najmłodszą kategorię dorosłych Polaków, osoby związane zawodowo z administracją samorządową i państwową, o światopoglądzie centrolewicowym, sympatyzujące z Platformą Obywatelską. Z drugiej strony widzimy pokolenie najstarszych wiekiem badanych, co w praktyce oznacza status emeryta. Są to osoby słabo wykształcone, o niskich dochodach, krytyczne wobec rządu Ewy Kopacz, negatywnie oceniające sytuację polityczną w Polsce. Temu podejściu towarzyszy zdecydowanie prawicowy światopogląd oraz propisowskie sympatie polityczne.

Literatura

1. Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (296) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganymi komputerowo (CAPI) w dniach 8-14 stycznia 2015 roku na liczącej 1005 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Opracowanie komunikatu: Natalia Hipsz.
2. Niniejsza ekspertyza oparta jest na fragmentach artykułu „Problemy polskiej energetyki w perspektywie socjologicznej”, *Energetyka, Społeczeństwo, Polityka*, Nr 1, 2015.